

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

51. An in religione sit licitum revelare Prælato ut Patri peccatum occultum fratris absque prævia correctione, quando melius sit per ipsum Prælatum correcturus? Et infertur, quod quandi Episcopi, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

indiciario, cap. 9. n. 5. Thomam à Iesu lib. de vifst. tract. 1. c. 9. n. 1. & 6. Lorcam in 2. 2. fect. 3. disp. 47. n. 9. & Io. de la Cruz in direct. confuent p. 1. prac. 5. art. 2. dub. 5. concl. 1. Becanum in 2. 2. c. 21. dub. 4. Mirandam de ordine indicario, tom. 1. g. 11. art. 4. & Sayrum in clavi Regia. lib. 11. c. 4. n. 10. & feq. Ratio est, quia Christus Matt. 18. præcipit; vt correctio præmittatur antequam peccatum fratris Superiori denunciatur; ergo hoc faciendum est. Deinde frater debet corrigi, quantum fieri potest cum minima iactura suæ famæ, quia idipsum exigit charitas, vt frater suo quam minimo damno corrigatur, neque ad villam infamationem coram altero procedatur; si absque hoc factis corripitur, neque fas est solùm propter maius bonum spirituale alicuius famam, aut fortunas eiusdem ledere. Vnde patet responsio ad contrarium argumentum. Adde quod ex huiusmodi denunciationibus, non præmissa correctione, generantur odia, & dissensiones inter correptum, & denunciantem, & nociuæ sunt paci communitatis.

Sup. hoc inf. in Ref. 4. & sup. in tr. 1. Ref. 240. §. vit. in tribus eius. vt. lin.

3. Limitatur tamen supradicta opinio, quod non proceditur aliqua Religione, in qua adest statutum, vt Prælati, non præmissa correctione fraterna; nam in tali casu huiusmodi Religiosi cedunt iuri suo; videlicet quod secus ordo fraternæ correctionis prætermittatur; & ita faciunt Religiosi Societati Iesu, cuius constitutionem optimè defendunt Suarez tr. de fide, disp. 8. fect. 6. n. 12. & 17. Coninch de act. supernat. disp. 28. dub. 12. n. 121. Laym. in Theol. mor. lib. 3. fect. 5. tract. 3. p. 2. c. 4. n. 5. Valentia in 2. 2. q. 10. punct. 5. Sanctarellus super decal. lib. 2. c. 69. n. 211. Rodriq; in exercit. spirit. tom. 3. tract. 8. c. 6. Sanchius in selectis; disp. 46. n. 28. Sanchez in sum. tom. 2. lib. 6. cap. 18. n. 50. Ribadeneira de instit. Societ. Iesu, cap. 34. Peregrinus in constit. Cler. Regul. p. 3. cap. 9. littera P. §. 2. concl. 14. Syluius in 2. 2. q. 33. art. 7. concl. 3. Malderus etiam in 2. 2. q. 33. art. 8. §. arguitur secundo. Becanum in 2. 2. c. 21. dub. 5. n. 33. & alij. Quidquid in contrarium aduersus tale statutum asserat Lorea in 2. 2. q. 33. art. 8. fect. 3. disp. 47. n. 12. & feq. cum Ledesma in sum. tom. 2. tract. 4. c. 4. concl. 24. §. dico secundo. & Colma Philiarcho de offic. Sacrad. tom. 1. part. 2. lib. 4. cap. 14. quorum sententiam tanquam probabiliorum nouissimè die 24. Aprilis 1627. lequuta est Academia Salmaticensis, teste Hieronymo Rodriq; in compen. qq. Regul. resol. 36. n. 13.

4. Notandum est tamen hic obiter, quod Doctores primæ sententiæ in praxi eam deducendam esse putant, quando Superior, cui tanquam Patri reuelatur peccatum occultum fratris, est vir prudens, & discretus, secus autem si sit vir imprudens, violentus, vel subditis non bene affectus; nam in tali casu etiam supradicti Doctores asserunt minimè talem denunciationem esse faciendam, & aliter facientes peccare. Sed tu absolute nostram sententiam tene, nempe non esse denunciandum peccatum occultum fratris Superiori, tanquam Patri sine praua correctione fraterna, nisi, vt dictum est, in aliqua Religione aliter per constitutiones cautum sit.

Sup. conten- to in hoc §. inf. in Ref. 58. 59. & 60.

5. Notandum est etiam hic obiter quod Octavianus Spatarius in practica de modo corrigendi Regulares, n. 5. c. 1. n. 4. & c. 3. n. 4. existimat, non esse deueniendum ad denunciationem Euangelicam, & multò magis ad iudicialè, si ante non adhibeatur fraterna correctio.

RÉSOL. LI.

An in Religione sit licitum reuelare Prælati vt Patri peccatum occultum fratris absque praua correctione.

ne quando melius est per ipsum Prælati correctio. Et inferitur, quod quando Episcopi, Vistitantes, & Prælati Religiosorum, & alij Superiores Regulares aut seculares Ecclesiastici præcipiunt sub excommunicatione ipso facto, vt scientes crimina reuocentur terminum, sibi reuelent, semper intelligendum esse seruatò ordine correctionis fraternæ, aliter non est illis obediendum. Et si aliquis Prælati expresse præcepit contra hunc ordinem, & ipse peccabit præcipiens, & obediens. Ex p. 7. tr. 3. Ref. 44.

§. 1. Affirmatiuâ sententiam docet Suarez disp. 8. c. 9. & 10. Castrus Palaus tom. 1. tr. 6. disp. 3. p. 4. n. 2. Trullench in Decal. to. 1. lib. 1. c. 5. dub. 16. n. 2. vbi sic ait: Item si monito facta Prælati creditur esse veritas, quam si fiat coram testibus, eo quod Prælati est discretus, prudens, & sanctus, possumus omittis testibus Prælati tanquam Patri, erimen de ferre: nam sic consulitur bono proximi absque eius damno.

2. Probatur hæc opinio, quia Medicus corporalis prudenter vitur acerbiori medicina, quamuis non sit valde necessaria, si tamen est valde utilis. Ergo etiam correctio per Prælatum non sit necessaria simpliciter, si tamen est valde utilis, & efficacior secreta correctione, poteris hac omittis delictum ad Prælatum deferre. Quod in Religionibus, vt bene dicit Suarez, ferendum est; in aliis vero, quia magis sunt iuri, nisi notabilis fructus speretur pro certo, non est admittere hæc sententia.

3. Et addit Palaus in Religionibus semper præferendum esse melius subditum delinquentem per Prælatum corripiendum esse, quam à quolibet seculari, dum contrarium non constat. Tum quia Prælati occasiones peccati remouere potest, quas non potest alius subditus. Tum quia ipse Prælati præuenit, & remedia applicare potest, quæ per alios subditos non possunt applicari. Tum quia difficilior subditis simulare potest Prælati emendationem, quam tantis facili negotio simulare potest alteri fratri; sic late expendit Suarez tom. 4. de Relig. lib. 10. c. 9. n. 11. & hæc omnia docet etiam Coninch disp. 28. de Char. dub. 11. n. 202. & Doctores quos citat & sequitur Hurtado de Mendoza, vol. 2. disp. 163. fect. 6. §. 81. & feq. quibus etiam consentit Francisc. del Castillo in 3. sent. n. 2. disp. 6. de Correl. q. 8. n. 4.

4. Non desunt tamen Doctores negativæ sententiæ adherentes, quos citat & sequitur Lorea in 2. 2. disp. 47. n. 9. vbi sic asserit: Hæc sententia nullo modo probabilis est, & omnino asserendū est neque in Religionibus, neque extra fas esse denunciare Prælati cui vt patri, delictū occultum, omittis propria admonitione, si ea speratur utilis; nec præceptū Prælati, aut constitutio religionis exulare possunt à culpa, necdum obligare, quia iniusta erunt, & contra diuinam & naturalem legem. Hæc est sententia S. Tho. art. 7. ad 5. Dicendum quod Prælati non est obediendum contra præceptum Domini. Et ideo quando Prælati præcipit, vt infirmitate, quod quis sciuerit corrigendū, intelligendum est præceptum sanè, saluo ordine fratrenæ correctionis, & ue præceptū fiat cõmuniter ad omnes, (id est per constitutionem) siue ad aliquè specialiter. Sed si Prælati expresse præcipiet contra hunc ordinem, & ipse peccaret præcipiens, & ei obediens, & c. Eandem sententiã docent expofitores S. Thomæ, hoc loco, Sotus in 4. dist. 2. q. 4. concl. 3. dub. 3. Adrianus in dub. ilo. Offic. quod est de ordine correption. Abulen. sis q. 84. Paludanus q. 4. Gabr. lect. illa 74. Anton. §. 4. Arnil. n. 7. Syluest. q. 4. Nauar. cap. 17. & à fortiori Nauar. & Hugo Viçt. delegati præcedenti disputatione, qui etiam vt patet negant manifestari posse prius quam aliis testibus.

5. Probatum primò Quia Christus illum primò gradum correptionis expresse tradidit; & vt latè ostendimus, præcepit vniuersis, & sine exceptione: ergo nullum sine tementate excipere possumus, nisi exceptio oriatur ex ipsa natura rei, quia nimirum admonitio secreta non speratur profutura; & qui aut omnino excludunt, aut aliter restringunt, gratis, & contra Christi decretum opinantur. Secundò, quia præceptum hoc inmittitur legi naturali propter duas rationes, quas attigimus disp. præced. nempe vt conseruetur fama & honor proximi, & quia ille modus corripiendi, sicut est (suauior, ita natura sua accommodatior, & efficacior ad reuocandum hominem à peccato. Nec rationes istæ non vigent in manifestatione, quæ Prælato fit; quin potius vehementius vigent, quoniam quicumque subditus multo plurius æstimat bonam famam, & integritatem nominis apud Prælatum suum, quam apud multos alios; & si ex manifestatione criminis timeri potest, (vt Patres dicunt) impudentia, & obstinatio peccatoris, & ideo fieri non debet, nisi postquam alia via salutis desperata est; multo amplius timeri potest ex manifestatione, quæ Prælato fit; quæ plus doloris, & confusionis ingerit subdito, quam si multis aliis fieret. Et præterea augetur inconueniens; quia ex huiusmodi delationibus, non præmissa admonitione, facile generantur odia, & dissensiones inter correptum, & denunciante[m], & nociuæ sunt paci communitatis. Neque in religionibus potest inueniri specialis ratio, cur Euangelicus ordo præmittatur; quia nec religiosorum fama vilis est, sed potius maioris pretij, quam secularium: nec minus sperari potest, secretam admonitionem profuturam religiosi, quam alicui, sed magis; non enim religiosi sunt duriores, aut incorrigibiliores cæteris, nec cætera incommoda minus in religione vigent, quam extra. Quare et si Prælati aprior videatur ad correptionem, vel maior aliqua spes vtilitatis esset in ipso, nihil refert, si is, qui nouit delictum, sufficienter est aptus, & sufficienter ex sua admonitione sperat vtilitatem. Verè tamen ad correptionem fraternam; quæ solum tendat in bonum delinquentis, & non miscat authoritatem Iudicis non semper Prælati erit aprior, & vtilior; aliquando enim non erit. Et quamuis si subditus sciat, omnia peccata sua occultam manifestanda esse Prælati, aliquem terrorem concipiet, quo magis à peccatis ablinebit: sed quia terrore iste incurritur cum iniuria subditi, non potest censeri medium vile, & licitum ad cauenda peccata. Quemadmodum licet plus timerent homines, & retinerentur à culpa, si liceret, omnem qui peccat statim esse iugulandum; non tamen ideo iusta esset lex quæ præciperet, omnem, qui peccat, iugulari: Huc videtur Lorca.

6. Hanc etiam sententiam docet ex Societate Iesv P. Fagundes in *Decal. tom. 2. lib. 8. c. 7. num. 9.* vbi sic ait. Scio esse aliquos Doctores, qui audent affirmare in eo casu, quo quisque Religiosus priuatus præmissa admonitione fraterna, æquè bene ac Superior possit occulto sui fratris peccato occurrere, siue illud vergat in damnum aliorum, siue solum in priuatum damnum peccantis, posse adhuc licitè id reuelare Superiori, relicto, & prætermisso fraternæ correctionis præcepto, & teneri illud reuelare, si id Superiores impent præcepto aliquo generali, vel speciali. Ita Richard. in 4. dist. 19. art. 3. q. 1. ad 2. & Gabr. in *Canone Missæ, quest. 4. num. 4. in fine.* Fundamentum illorum est.

7. Primò, quia non videtur probabile esse ea, quæ in communi consuetudine omnium Religionum sunt contra præceptum Christi, sed consuetum est in omnibus Religionibus, quòd in Capitulis aliqui contra aliquos proclamant de culpis, nulla secreta ad-

monitione præmissa: ergo videtur quòd hoc non sit de necessitate præcepti, infertur rectè posse vnumquemque Religiosorum reuelare peccata graua occulta cuiusvis Religiosi Superiori suo, vt ea emendet, maxime tanquam Patri, omni secreta admonitione prætermissa.

8. Secundò, quia non obstat infamatio illius Religiosi, cuius delicta occulta Superiori tanquam Patri reuelantur: nam apud pium, & prudentem Prælatum, & fidelem amicum, cui ea reuelantur, & qui non sit ei nociturus, sed profuturus, vel nullam patietur infamiam, vel leuissimam, vt patet.

9. Tertio, quia cum huiusmodi reuelationibus seruetur puritas, & perfectio Religionum in sua primæua disciplina, & ex illarum omissione destruitur puritas, & perfectio earum: quare si moraliter certum sit, quòd pius & prudens Superior ex tali reuelatione non sit processurus ad remedium, & bonum Religiosi delinquentis, non erit necessaria, & cessabit talis monitio.

10. Quarto, quia esto incurrat infamiam apud ipsum Superiorem, tamen conscientia, & salus animæ præferenda est bonæ famæ, bona enim temporalia, & inferioris ordinis, & famæ, & diuitiæ posthabenda sunt bonis spiritualibus, saluti videlicet animarum, & fratris deertantis emendationi.

11. Verum hæc opinio stando in iure communi, nullo modo est probabilis; stando verò in iure, & statutis aliquarum Religionum, statim dicemus: quare eius rationes & fundamenta sic soluuntur.

12. Ad primum dices: proclamationes illas, quæ in Capitulis Religiosorum absque vlla secreta admonitione fiunt, esse de aliquibus culpis leuibus, quæ famæ non derogant, & esse potius quasi quasdam commemoraciones obliuatarum culparum, quam accusationes, aut denunciations: vnde si essent aliqua de quibus frater infamaretur contra præceptum Domini ageret, qui in talibus proclamationibus peccatum fratris publicaret: ita, & optimè respondet Diuus Thomas 2. 2. *quest. 33. art. 7. ad 4.*

13. Ad secundum dices, falsum esse non manere Religiosum iufamatum cuius delicta pio, & prudenti Superiori, qui potest prodesse, & non obesse, tanquam Patri manifestantur: multo enim grauior est infamatio apud vnum grauem, & prudentem virum, à quo quis pendet, quam apud multos, à quibus non pendet; vt latè probauimus c. 2. n. 24. maxime quia ex reuelatione Superiori tanquam Patri facta, pio, & prudenti, potest Superior procedere ad negationem suffragij ad officia Religionis, ad mutationem domus, & Monasterij, ad remotionem ab officio, & ad alias res, quæ notam infamæ naturaliter afferre possunt, vt statim dicemus.

14. Ad tertium nego melius conseruari omnes Religiones in primæua puritate sui instituti, & disciplinæ religiosæ, si nulla præmissa monitione fratres statim deferantur ad suos Superiores, tanquam pios, & prudentes Patres, de delictis occultis, quæ non sunt aliis nociua, cum æquè possint emendari per secretam admonitionem, de quo procedit questio: imò assero religiosam disciplinam, & puritatem religionis, tunc posse magis à sua primæua puritate collabi, quam in ea conseruari, cum enim decor, & puritas Religionis præcipuè consistat in bona fama Religiosorum, & hæc magis pendeat ex æstimatione, & iudicio prudentium, & Superiorum, quam ex aliorum iudicio, si Religiosi apud istos infamantur, consequenter Religio à primæua puritate deficiet, vt patet, & quod additur nullo modo apud Superiores, prædictos Religiosos infamari, ridiculum omnino est; cum enim fama consistat in bona æstimatione, necessariò illam non habebit, qui delicta occulta, & graua alicuius agnouerit, hoc tamen

men non tollit quod possit dari specialis Religio, in qua ob eius munia & ministeria spiritualia, & occupationes cum proximis frequentes, & magna utilitatis spiritualis illorum ad eius conservationem necessarium requiratur haec famae renunciatio, ut statim apparebit.

14. Ad quartum respondendum est conscientiam, & bona spiritualia superioris ordinis, ut salus praefendam esse famae, & bonis temporalibus inferioris ordinis, quando utrumque servari non potest: secus autem quando utrumque servari potest, ut supponimus, fieri posse per admonitionem fratrum, sicut ex dictis patet.

Sup. hoc in tom. 5, tr. 7 Ref. 60 ex doctrina § vii. & si placet lege Ref. & § eius primae notae in tom. 5, tr. 9. Vide doctrinam Ref. 3. signanter §. Sed. ad lin. 9. Verf. Superior.

15. Ex dictis inferes, quando Episcopi, Visitatores, & Praelati Religiosorum, & alij Superiores regulares, aut seculares Ecclesiastici praecipunt si becommunicatione ipso facto, ut scientes crimina intra certum terminum sibi revelent; semper intelligendum esse servato ordine correctionis fraternae, si crimina sint occulta, & putetur contraeio profutura, & non est periculum in moralem si id praecipiant specialiter vni, vel generaliter omnibus, alias non est eis obediendum. Et haec omnia docet Fagundez ubi supra.

16. Sed non bene tam ipse, quam Lorea affirmativam sententiam vocant improbabilem, & ideo Calpensis in *Curs. Theol. tom. 2. tr. 27. disp. 6. sect. 3. num. 25* sic asserit: Ex his sequitur, quam immerito Lorea hanc sententiam vocet improbabilem. Est enim probabilissima, tot sanctorum Patrum, & Doctorum Scholasticorum autoritate fulta, in d' oppositam censo non tam probabilem, & quae facile posset esse occasio ruinae, & subversionis Religionum. Dices hoc esse velle adducere aliud Evangelium pro Religiosis, ac pro Laicis. Respondetur primo, D. Thomam, D. Bonaventuram, & caeteros omnes Doctores relatos, probè nosse Evangelium, & nihilominus tradidisse hanc doctrinam. Eandem tradidit Innocentius 39. cap. Qualiter & quando 2. de accusationibus, ubi ait: *Praelatos curatores, et charitativa monito precedat inscriptionem: inscriptio autem denunciationem: denuntiatio autem accusationem.* & subdit: *Hunc tamen ordinem circa regulares personas non credimus usquequaque servandum, quando enim causa requirit, facilius & liberiori possumus a suis administrationibus amoveri.* Ecce Pontifex constituit discrimen non solum inter Laicos, sed etiam inter clericos saeculares, & religiosas personas in servando ordine correctionis. Respondetur secundò, cum Turriano, alium esse finem boni publici in Republica seculari, & alium in religionis: nam in Republica seculari hic finis intenditur, ut publice paci, & tranquillitati civium consulatur; quam tranquillitatem delicta publica perturbant; nec omnia publica, & ita multa impune permittuntur; atque adeo non postulat bonum illius Republicae, ut secreta peccata ad saecularem Rectorem deferantur. At institutum in religiosa Congregationis est, non tantum efficere bonum aliquem civem, sed vitam perfectam; propter quod bonum Religionis fieri potest, ut cum aliquo detrimento famae Religiosae, possit fieri praedicta delatio: praecipuum enim naturale non in famam proximam, & ex charitate corripiendi, ita obligat, ut si aliquando maius aliquod bonum postulet, ut de fama illius non curemus, statim possimus illius crimen occultum Superiori manifestare; hac enim ratione facilius quilibet Religiosus ablinebit a peccato exteriori coram alio Religioso; & sic toti Religioni maximum emolumentum eveniet, dum minor est licentia peccandi, & Religio melius consequitur suum finem, ut peccata etiam occulta, quae perfectionem vitae religiosae impediunt, quantum fieri potest, impediuntur.

7. Ratio à priori huius rei est, non quia hoc praecipuum non obliget omnes, etiam Religiosos, sed quia affirmativum est, & in eo statum d' occurrunt omnes circumstantiae, cum quibus obligatum est illum ordinem. Deinde quia ordo correctionis in totum servari debet, in quantum praecipuum charitatis obligat ex charitate: itaque regula in illo ordine servanda est charitas ipsa, & quod magis ex parte facti spirituali fructus. At in casu de quo loquimur, praedicta charitatis hoc postulat, ut immediate deferatur Praelato tanquam Patri peccati mortali in fratre, quia speratur brevior, & melior correctio, & maior utilitas spiritualis illius. Quomodo tamen frater in casu in Religione coniget Profectum antiquum quam medicinam adhibebit? quomodo pericula respiciet avertet & occasiones igitur non teli quod quod videtur quod ipse nec fecit, nec valet; tunc enim manifestum est obligatio delationis, sed etiam quando speratur melius, & perfectius compendium fore à Praelato, civitate potest deferre. Ita Calpensis ubi supra. Et deo ego utramque sententiam probabilem esse existimarem licet secundam adhaerere in par. 3. tr. 2. ref. 27. & tunc etiam adhaerere cum multis Doctoribus, ut cum his: Et primam sententiam propositam non admittimus casu quo Superior, & Praelatus sit vir prudens, & violentus, & cum subditio non bene est. Etiam in Superior est vir imprudens, & non servabit secretum, vel diffamabit subditum, prolixus talis delatio recte facienda.

18. Igitur admitto affirmativam sententiam tanquam probabilem concurrentibus duabus conditionibus. Prima, ut delatio fiat ei non tanquam in patrem, sed tanquam patri. Secunda, ut Praelatus sit prudens, discretus, & spiritu alis, zelo, & dilectione sanctorum ornavus, & taciturnus, & nisi per sit ipsa maioris utilitatis fructus; quia nimirum speratur brevior, melior, & securior in futurum emendatio per Praelatum, quam per priuatum.

RESOL. LII.

An sit licita Constitutio Societatis Iesu, quod deferatur peccata Fratrum Praelato ut Patri ab ipsa provincia correctione? Ex p. 7. tr. 3. Ref. 45.

§. 1. Pro negativa sententia in par. 3. tr. 2. Ref. 37. adduxi Philareum, & Locam, quorum haec sententiam testatur Rodriguez in *com. ad. 99. res. 10. Ref. 36. n. 13*. Academiam Salmanticensium, quam probabiliorum sequentem fuisse, tamque tenuissimè Lopez de Texeda in *Theolog. Moral. lib. 1. tract. 2. contron. 4. per 111*.

2. Sed ego ibi, & merito affirmativam sententiam docui cum 13. Doctoribus, quibus iure addo doctissimum Huitadum de Mendoza *vel. 2. disp. 165. sect. 5. & seq. ubi latè, & solide more suo hanc tenet opinionem, quam etiam tenet Freitas in Editione noviss. de Confess. sollicit. q. 18. n. 58*. Catena in *praxi & Officij, par. 2. tit. 9. §. 4. n. 18*. Fagundez in *Decal. tomo 2. lib. 8. c. 7. num. 13*. & sequi. Maldus in *2. D. Thom. q. 33. art. 8. de castissimus Dominus meus Transvera q. 9. de Correc. frat. sect. 3. c. 11*. Callus Palanus *tom. 1. tr. 6. disp. 3. pun. 9. num. 2*. & Trullench in *Decal. tom. 1. lib. 1. c. 5. dub. 1. n. 5*. & ratio est, quia non solum ex opinione probabili hoc licitum est in aliis Religionibus, ut supra probavimus de peccato Praelato, ut patri peccata occulta subditorum ab ipse praevia correctione, sed quia Religiosi Societatis Iesu incedunt iuri suo. Unde sic probatur haec opinio à Callio